

✠ ПОГНАЈ БОГ

ČAS OPIS EVANGELSKICH SERBOW

4. číslo

Budyšin, apryl 1964

Lětnik 14

Hrono na jutrownik 1964

Budźće stróžbi a stajće swoju nadźiju cyle na hnadu!

1. Petr. 1, 13

„Budźće stróžbi!“, tak so džensa přeco zaso wšitcy šoferojo, motorisća a mopedisća napominaja, hewak su we wobchadže po hasach a drohach wohrozeni a wohrožuja druhich! Runje tak japoštoł wšitkich křesćanow po drože žiwjenja do wěčnosće napomina, hewak smy runje tak w smjertnym straše sami za sebje a za druhich. Štóz njeje stróžby, tón prawje njewidži, tón čini sebi wšelake sony, tón sebi samemu něšto nabarbi, tón wosebje strach w prawym času njespóznaje, tón sebi myslí, zo je cyle wěšty w každym nastupanju a to tola njene!

Tak je čłowjek, kiž sebi praji: „Što wě, hač Boha je a wěčnosće, a hdyž tež Bóh je, potom tola wšitko tak chutnje a zlé njeje, kaž to w Bibliji steji a cyrkej to wučí!“ Njestróžby je tón, kiž chce žiwjenje jenož tak prawje wužiwać, kiž wo Boha a sobučłowjeka njerodźi, kiž myslí sej jenož sam na sebje, na swoje zbožo, na swój wužitk, na swój dobytk, kiž staji swoju nadźiju jenož sam na sebje, na čłowjekow, na swět.

W našim teksće pak steji, zo je to prawa stróžbosć wěry, hdyž čłowjek wšu swoju nadźiju staja na hnadu, kotraž je nam data přez zjewjenje Jezom Chrystusa. Runje w jutrowniku, w jutrownym času, we wulkim wjesołym času křesćanskeje wěry dyrbymy wědžeć a mamy sebi to přeco zaso znowa prajić: „My mamy žiweho Knjeza a Zbožnika!“ A hlejće, tón fakt sebi žada wot nas žiwu wěru, zo w žiwjenju so na wulku jězbu do wěčnosće podamy přeco a přeco zaso z Chrystusom, z kotrymž móžemy tež my po svojim puću wjesele chodźić kaž tamny komornik z Muriskeje, kiž běše runje swojeho Knjeza a Zbožnika Jezom Chrysta přez wěru a swjatu křćencu namakal.

Přeni jutrowny kěrluš w našich serbskich spěwarskich je tamny rjany Pawoł Gerhardtowy „Ach, duša pozběhń woči a teho wohladaj, kiž džens so z rowa wróci, a jemu chwalbu daj!“ A kak rjenje je kěrlušerja wuznaće w štwórtej štuće, a to njeh je tež přeco zaso naše wosobinske wuznaće:

„Ja na to nětko hladam
wšón z wulkej radosću,
hdyž dobyće sej žadam,
jo mam we Chrystusu.

Ty njesměš wopaki swědčić

Kubłanski dzeń 1964

Zaso smědzachmy so w Budyšinje we wosadnym domje schadźować. Lětsa běchmy w tak wulkej ličbje tam zhromadzeni, kaž hišće ženje dotal. Žurla běše poła wjesołych, lubyh serbskich wobličow.

Farar Albert-Hrodzišćanski předo- waše na kemšach wo Nabotowej winicy. Ahabowe požadanje po winicy Nabota zawjedže jeho mandželsku a wulku syłu hosći, zo wot Boha postajeny piót 10 kaznjow přelamachu. Wbohi Nabot dyrbyeše wumrěć. Wón žaneje druheje winy njeměješe, hač jenož tu, zo lubowaše namrěwstwo svojich wótcow, swoju winicu, kotruž chcyše Ahab wukopać a z njeje zahrodu sej přihtować. Młody předar nam da začuwać, kak derje je Bóh z nami měnił, postajiwši nam 10 kaznjow, zo by blišeho před našeju surowosću škital a nas před hrěšnymi čłowjekami.

Serbski superintendent rozpraweše wo serbskim cyrkwiskim žiwjenju zašleho lěta a wosebje wo narodnym prócowanju serbskeje superintendenty a serbskich fararjow. W tutym zwisku přečita list, kotryž je posłał na hlowny sekretariat Domowiny.

Rjana wjesoła wěc je přeco naš zhromadny wobjed. Lětsa dyrbjachu so chětre někotre blida přistajić, dokelž bě so tak wjele luda zešlo a hospodar so boješe, hač budže móc tak wulku ličbu nasyć. Ale wšitcy smy so dobrego rajsa najědli a we wjesolej bjesadže za blidom njemožachmy sej wšitke nowinki mjez sobu dopowědać.

Po wobjedže napominaše serbski superintendent ze wšej chutnosću, zo bychmy so jako křesćenjo wopokazali, runje tež z tym, zo bychmy so hladali wšeho přisłodženja. Připoslu-charjo běchu z nim samsneho měnje- nja, zo je nam trjeba, za naše zhromadne žiwjenje so wzdać strašneho křiwđenja přećiwu česći blišeho. Wón wukładowaše hrěch přećiwu 8. kazni jako padustwo. Jedyn kradnje druhemu jeho česć, jeho dobre mjeno, dowěru, kotruž druzy do njeho maja. Džiwna wěc jenož, z pokradnjenej česću so nihtó wobohaćić

njemóže, ale tajki hrěšnik runje z tym sam swoju česć zhubi. Přednošowar tak wšelke praktiske pokiwky poda za wojowanje přećiwu hrěšnemu jazykej.

Njech tež tutón rjany zhromadny dzeń pod Božim słowom nas posyl- nja na našeju duši, zo bychmy dale a lěpje byli džěci swětla na tutym swěće. Njechamy so hóršić na druhich, ale sami so zložować po Božich do- brych kaznjach. W.

TAVEL TOMKO

Lužica

Dawno, haj dawno, před lětami
mlodemu so mi palištej licy;
z nuternej lubosću horco sej přejach
pohladać k Wam kaž domoj tam
[k svojim,
k Wam, bratře ródni – do Lužicy.

Štyrceći lět we wutrobje mojej
žedžizna ta so dzeržeše žiwa.
Často je mjez Wami pobyla,
z každym je nalěćom rozkećewala
zdychuju za Wami žadosćiwa.

Hlej, po lětach džens, po dawnych
[lětach,
je so mi žedžizna dopjelnila.
Haj, džens kaž nadloni před woćomaj
strowju wutrobnje wóćčinu Wašu.
Aj, kak bliska mi je a kak miła!

Šafařik, Kollar a přećeljo mnozy
horili su so za Lužicu něhdy.
Ja po jich stopach nětko směm kročić
w pohnutej mysli po tutej zemi,
na kotrychž wšak so spomina lědy.

Widžu tu drasty a słyšu słowa,
kaž by doma pod Tatrami,
a mi z wyskom wutroba hraje,
ach, što čuju, hdyž te zwuki
do duše du mi kaž z zwonami!

Naši wótcy, bratřa serbowscy,
něhdy swójba běchu jena.
Časy džěla nas a mjezy,
ale lubosć wjazaj nas tež nětko.
džěci jenocho dže mjena.

So wjacy njeboju
před žanej strachotu;
wšak Chrystus dobył je
mi kubło najwyše.

La.

Přebasnil M. N.

Naša jězba 1963

Po stopach Jana Husa, Jana Amosa Komenskeho a serbskich humanistow

Podał Gerhard Wirth

Pokročowanje

Ze žalostnej spěšnosću smudźachmy dele do Poprada, kotryž běchmy před 34 lětami widźeli jako małe městačko, kotrež pak nětko mójnje přiběra. A bórže za Popradom přińdźemy do Šwabovc. Jow je za ewangeliskeho fararja naš luby přećel Pavel Tomko, kotrehož pěseň Wam w tutym čisle wotčísčamy. Podobnu tež tak rjanu pěseň je Albertej Schweitzerej pósłał a za nju rukopisny džakny list sławného muža dóstał.

Hdže je ewangelska fara? Kotra z wobedu cyrkwjow je ewangelska? Bórže so doprašamy a stejimy před luboznym farskim domom, a fararjec

kami. Ale hdyž nětko jeho wulku knihownju, njewšědnú wulku, kaž ju hišće žanej na němskej farje widźal njeběch, wobdźiwach a wón mi rozkladowaše po kajkim principje je swoje knihy zarjadował, mějach začišć wo duchownej powaze swjeho přećela. „Tu maš teologisku literaturu w słowakskej, němskej a jendzelskej rěči. Tu je słowakska literatura, tu maďarska a w druhich rěčach. Jowle su moje filozofiske knihy, jowle moje medicinske a jowle su stawizny. Jowle, hladaj, sym sebi literaturu hromadže zestajał, za swoje wobšěrne džěło wo słowakiskim pěsnerju Hvězdoslavje!“ Knihy, hdžež pohla-

znajemy ze zajimawym Słowakom, kotremuž bě w młodych lětach kraj pod Tatrami přewuski. Wón tehdom žonu a dźeći doma wostajiwiš wučahny do Kanady a pozdžišo džěše do USA! Tam je sej nabył jako twarski mištr zemské bohatstwo. Po lětdžesatkach je swoju žonu naprosył, zo by z nim sobu šla do Ameriki, jako bě swoju domiznu raz wopytał. Syn a džowka staj pak pod Tatrami wostałoj. Staršej staj so po krótkim wopyće zaso wróciłoj do dalokeje Ameriki.

Łódź bjez přistawa

Před někotrymi lětami bu tež w našich dźiwadłach pokazowany film „Łódź bjez přistawa“. Kapitan w tutym filmje běše w čežkej, strašnej situaciji. Měješe wjacé stow Židow z Němskeje na łódži. Hitlerowa tajna policija – gestapo – bě tutym wobim ludžom wupokazy sfałšowała. Z tajkimi sfałšowanymi wupokazami pak njebuchu w žadnym kraju přiřwaći. Hdy bychu so do Němskeje wróciłi, by za nich smjereć wěsta była. Židowski duchowny pak skedźbni kapitana na Bibliju. A wón, kotryž njechaše ničo wo Boze wědžeć, čitaše džen wote dnja Bože slowo. Potom bu za njeho jasne: Je-li Boha, potom wón posćele jandžela na pomoc. Kapitan so modleše a prošese Boha, zo by pomhał. Toła ničo so njesta. Nadobo pak přiřna wjednik łódže z funkšpruchom, zo maja so wšitke łódže z tutoho džěła morja wotsalić. Tu spózna kapitan, zo je Bóh z tutym čłowjekom pósłał swjeho jandžela. Kapitan podnuri swoju łódž a tak běchu druge łódže nuzowane, ludžom pomhać. A na tamnych łódžach běchu Židza na teritoriju drugeho kraja. Štó móhl jich nětk hišće wotpokazać abo wupokazać?

Burska wójna

Burske wójny za čas reformacije su němski kraj jara zapuścili. Wjele zemjanow bě so burow nabojało. Lubjachu buram, zo jim čeže pomjeńša, kotrež běchu jim napoložili, jeno zo njebychu ze zběžkarjami šli. Tak běše tež we wokolnoći Überlingskeho jězora. Tamni burja prošachu fararja Johanna Hüglinu w Meersburgu při Bodenskim jězoru, zo by pismo nastajil, hdžež je wšitko zapisane, štož chcedža woložene měć. A farar jim próstwu spjelni a mysleše sej, zo z tym wšitkim pomha. Jako pak bu burski zběžk krawnje pobity, bu tež farar Hüglin zběžkarstwa a kecarstwa wobwinowany. Zasadžichu jeho k smjerći. Wón bu na šćěpowcu spaleny. Na swojim poslednim puću modleše so wón a zemře ze słowami Te-Deuma (Če, Božo, chwalimy...) w płomjenjach. To so sta w léce 1527.

Ze Španiskeje

Prěni króć za čas knježenja generala Franca w Španiskej smědžeše nětko Britiske a wukrajne bibliske towarstwo na legalne (dowolene) wašnje 2 000 Biblijow, 4 000 Nowych zakonjow a druge ewangelske pisowstwo do kraja přiřwežć. Tale posylka pak je přemała. Něhdy je tam bibliske towarstwo na 110 000 eksemplarow na skladže měło.

Takle smy po Českoslowakskej jězdźili

Martuška sydnje so z nami do awta a jědzemy zaso přede wsu, zwotkeľž běchmy přišli, přetož tam naš luby přećel ze swjete mandželskej ječmjenj syče. Što je radostnišeho, hač hdyž so přećelej witataj? Što nětko činić? Z džěłom přestać a sej powědać a so wjeselić, zo směmy hromadže być? Polo je wšak nimale dosyćcne. Ale cyły kórc ma so hišće swjazac a spupowac a bórže budže so směrkać. Wšako smy štyrjo sylni mužojo přiřili. Ja sej hrabnu žonsku falu a walimy so hromadže do džěla. Fararka z džakom mēnješe: „Bóh Knjez je mi Was na pomoc pósłał.“ Ze zhromadnje wjesolej prócu so džěło bórže dokonja. Handrij wšak dla kałateho, drapateho, kochtateho ječmjenja swjatočnje slubi, zo njebudže ženje bur. Mi pak so tam na polu před Šwabovcami pod Tatrami lubješe. Hdyž běch tehdom z njebóh bratrom w tutej wokolnje pobył, zo zalubowach do myslički, pozdžišo być tu mjez ewangelskimi Słowakami za fararja. Nětk smědžach znajmjeńša za hosća być na słowakskej farje.

Po dokonjanym džěle wjesele powědajo džěchmoj z přećelom po wsy do farskeho domu. Nětko hakle tak prawje widžach, što mój přećel je. W léce 1946 běchmoj so zeznałoj na zjězdze ewangeliskeje młodžiny w Turčanskim swjatym Martinje a husto běch mjez tym jeho mjeno čitał pod basnjemi a teologiskimi nastaw-

daš lute knihy! Wšitko wědomostnje zarjadowane. Kajki wobšěrný swět wobdawa mojeho přećela w Šwabovcach daloce zady w Słowakskej. Polo z ječmjenjom a duchowne polo, na kotrež ma wusywać zorno Božeho slowa. Słowakiski farar, kotryž je chodžil do maďarskeje šule pod maďarsko-rakuskim knježerstwom, je studował tež w Němskej a je při tym němsku rěč dosć derje nawuknył. Wón so bēdži wo nasyćenje dušow z chlěbom, kotryž nasyća wěcnje. Wón pak so tež zaběra z wědomostnymi prašenjemi teologije, filozofije, filologije a stawiznow. Wón ma zajim za wulki swět wonka a so stara z nami Lužiskimi Serbami wo našu narodnosć. Hač jeho swět připóznawa abo njeřipóznawa, hač maja druzy zrozumjenje za jeho duchowne džěło abo hač w nim jenož widža ječmjenj syčaceho małego słowakskeho duchowneho, kiž so stara wo swoju kruwicu a druhi skót, to jeho njewadži. Wón je filozofiska natura abo hišće lépe prajene: Wón je pošny lyriskich mysłow. Wšo so jemu jewi w njedzelskim a rjanym swětle. Pavel Tomko ma njedzelu tež, hdyž w póće swjeho wobliča na swjim ječmjenišću stejí, abo tež, hdyž powěda wo swjim duchowniskim džěle, kotrež tež w Słowakskej lochko njeje. Ale wón kóždu prócu rady na so hjerje.

Nazajtra jědzemy Tomkec stareho nana wopytać a při tym so tež ze-

Njeměrna nóc

Z dowolnosću naklada Friedrich Wittig, Hamburg, přeł U H a J. L.

Što je nětko hišće činić? Přede wšěm: Što dyrbyju na tutu jězbu sobu wzać? Nócnu drastu, čiste šaty, bibliju, čitanski material, grat za Bože wotkazanje, dvě swěćce, cigarety, wězo cigarety, budže so pokazac, za čo su wužitne. W tutym wokomiku klinka hižo telefon: „Knježe fararjo, wóz z Proskurowa je tu.“

Klepach hišće chětre do durjow stwy Klause, wón pak njebě w swojej stwě. Najskerje hrajachu obligatorisku šachowu partiju připoldnišeje přestawki pola chirurga abo druhdže. Škoda, bych rady hišće stowo na puć sobu wzał wot jedneho, kiž wědžeše, hdže póndu, hdžy so nětko na sudniskie městno podam.

Nětko přindžech druhi raz na samsnym dnju přez tutu krajinu, tón raz pak z wulkej spěšnosću po plestrowanych drohach. Bórže běše Winica zady mnje. Skoro hodžinu jědžechmoj, ani jenički dom njewidžachmoj, jenož tu a tam so pokaza wulke žitne polo, nimo toho stónčne rózy bjez kónca, myriady, woprawdźite morjo zloteho wolija wěšćo.

Ja bych so Obergefreiten, kotryž mje wožeše, rady něšto woprašal. Ale wón běše chutny a nječyćiwu, jězba najskerje běše přetorhnyla jemu priwatne plany a zadžěwala zetkanje z holcu. Snano je wón tež hižo tajka zasakla „komis-hłowa“, kiž wšo čini a ničo, wšo, dokelž so tak kaza a ničo, štož by wyše toho było.

Turkowski hród běše widžec. Ja běch wo nim slyšal a čital, wón tu steješe jako sylna bastija srjedzowěka, rozhorjace znamjo tamneho cuzeho swěta. Hród njesteješe runje při puću, snadž někak pjec kilometrow zdaleny. Ja namjetowach jěc wokopuć, do bychmoj sej jón wobhladałoj, ale běše jasne, zo šofer nochyše. Wón hlada njeměrnje na swój časnik, borči něšto wo špatnych pućach a wo swojim pućowanskim prikazu, a wo nadawku, mje po najkrótšim puću do komandantury přinjesć.

Na, škoda. Najskerje ženje wjac sem njeprindu. Pozdžišo dostanu potom jónu wobšěrne wopisanje a so dopominam: tu sym jónu, w oktobrje 1942, nimojěl. To je wójna! Móže so stać, zo přindžeš přez přesadženje wot wuchoda do zapada nimo ródneje wjeski a njesměš wulěsc. Stejiš při woknje čaha, hladaš z woknom a widžiš runje hišće balkon swojeho doma. Maš-li zbožo, twoja žena powěša šaty na sušenje, widžiš jeje čerwjeny šat a jeje čorne wlosy. — A dyrbiš nimo jěc!

Ja sym tak zamysleny a njepytnu, zo jědžemoj hižo mjed domami. „Smój tu“, praji nadobo šofer, bjez toho, zo na mnje pohlada. Kaž je z wašnjom, dam jemu něšto pjenjez, někotre cigarety, wón so lědma podžakuje a woćinja durje.

II.

Před komandanturu steješe stražnik z třělbu: potajkim knježi tu jedyn wyši, najskerje woprawdžity ge-

neral. Ja dóndžech do domu, pytach najprjedy, kaž je z wašnjom, adjutanturu: II a, major Kartuschke.

Kožda pisanska stwa ma swoju atmosferu. Štóz ma do tak mnohich zastup, kaž ja w swojim zastojnstwje, zamóže ju prawje rozeznawać. Wón tu studuje ludowědu, nawuknje Sewjerno — a Južnoněmsku, Bajersku a Rakusku rozeznawać, a móže tež poslušnosć Hitlerjej jednotliwego generala spóznać.

„Major je runje na posedženju“, praji Unteroffizier pisanskeje stwy. Njebě tu žadyn dobry duch, kiž mi napředo duješe. Tón běše pola nas tola hišće čišćiši. Dobry a wjesoly tež naš njeběše. Zwotkel by wjesele dyrbjało přinč? Ale tón jow so mi docyla njelubi. Ja so wobročile k durjam a slyšach šepać: „Nó haj, móže so to tež posedženje mjenować.“

Ja dyrbjach chwatać, běhach přez koridor, běše to papjerny popanc w hobrskej postawje, ke kotremuž so tu po wšěm zdaću modleše. Tu: Romske III. a pod tym horde: „Sudniski oficěr“. Justica we wysokich škórnych. Nó, haj!

Wón běše tu, Kriegsgerichtsrat, z kotrymž dyrbjach porěc. Wón stany, mjenowaše swoje mjeno, kotrež njerozumich, poskići mi město. Potom započa, spěšnje a korektnje:

„Mi je žel, zo dyrbjachmy Was k nam skazać, ale naš wotrjad IV d njeje we wokomiku na protestantskej stronje wobsadzeny. Jaty Fjedor Baranowski je čekanja dla přez wójske sudnistwo k smjerći zasudzeny; wotpokazanje jeho próstwy wo smilnosći přez knjeza Wehrmachtsbefehlshaber Wukrajiny je wčera tu přišlo. Po wójskim porjede dyrbi so w běhu 48 hodžin wotprawić. Zatrělenje budže potajkim jutře rano třištworć na šesćich. Zasudzeny ma po § 16 prawo na duchownu pomoc fararja swojeje konfesije. Tohodla mějach prikaz wot sudniskeho předsydy, přetož, kaž hižo prajach, je nam přistušny duchowny runje wotkomandirowany, Was bjez komdženja sem skazać, a ja so Wam džakuju, zo sće přišol.“

To běše kaž z manuskripta wučitane. Cuze a zymne. Ale we wójskim sudnistwje so tak rěči. Ja wotmolwich:

„Ja sym zwučeny, z jatymi, přede wšěm z kandidatami smjerće, so tak dokladnje a starosćiwje kaž móžno zeznać. Dyrbi moja služba wuspěšna być, tak njemóže so wona hakle na šibjency započec. Dyrbyju so potajkim tež tón raz ze zasudženym mužom a z jeho padom do toho zeznać.“

Na to sudnik, kusk wosobnišo: „To Wam přewostaju, na kajke wašnje swoju winowatosć spjelniće a kak swoje prawo wužiwaće.“

Hladach na časnik. Běše třištworć na šesćich. „Ja bych rady nětko hišće skrótka jateho widzał a bych džakowny byl, byšće-li mi za nóc aktu přewostajili.“

„Poprawom njeje z wašnjom, aktu

z ruki dać. Wy wězo móžeće tu — runjež... Schmitto!“

Ordonanca přindže.

„Akta Baranowskeho.“

„Akta Baranowskeho, knježe Kriegsgerichtsrat.“

Aktu přinjesechu. Běše to chětro tolsty waćok, hižom tak swěru zapakowany, zo dyrbiš spóznać: muž běše za tutón zarjad jow hižo morwy.

„Wjele papjery“, praji Kriegsgerichtsrat. „Maće wjele čitać. Kaž hižo rjeknych, njeje dowolene, aktu z domu dać, ale ja dowidžu, zo je to džensa wuwzaće. Tohodla dam Wam aktu sobu, skedžbnju Was pak na to, zo sće za nju zamołwity.“

„Wězo.“

„Dyrbyju to pisomnje měc.“

„Wězo, rady.“

Podpisach rewera a so zdobom woprašach:

„Hdže je tu wjesne jastwo?“

List z Ochranowa na „Pomhoj Bóh“

Luby Pomhoj Bóh!

Hižo wjele lět naše wosady zwjeseliš ze znatym lubym postrowom. Kóždy měsac znowa z dobrymi powěsćemi k nam přichadžeš, napominajo, troštujto ale tež chutnje pokazujo na Božu swjatost, wulkosć a majestosć a našu hubjenosć. Haj, chceš nam pomhać na prawym puću wostać abo k njemu dónć. Wjedžeš nas tež do dalokeho swěta, zo móžemy widžec, kak su druhe ludy w swojej wěrje žiwi a nam zwěsćiš, zo so wulka ličba ke Knjezowej cyrkwi dzerži. Myslu sebi, ze je tež raz na času, tebi na twoje lube strowjenje a wabjenje wotmołwjeć a so wutrobnje džakować, kaž so to nam sluša. Wšak smy husto doš tak němi abo tež komodni, zo wšitke te dobre dary tak samozrozumliwje a bjezdžak dostawamy. Wšitkim wam, lubym česćenym sobudželaćerjam, wutrobny džak a zaplać Bóh wšitku lubosć a prócu.

A jako snadny dar džakownosće chcu tebi krótku powěsć wo Ochranowskim schadžowanju podać, kiž so wot 17.—20. małego rózka 1964 wotměwaše. Potajkim běchmoj so lěta tež zaso na puć podaťoj do Ochranowa, a hižo po puću w awće móžachmoj so z wjele bratrami a sotrami powitać. Chcychmy w tamnym slawnym městačku po přikładze Bratskeje Jednoty tute dny wosebje ze swjatym Božim słowom zaběrać a w dobrym zjednoćenju našeje ewangeliskeje wěry spěwajo, postuchajo a modlo so zwjeselić a so posylnić dać. A to je so tež tam na wšelake wašnje stalo. Bratr farar Hasting nas hižo při busu tak lubje powita a potom při započatku nam zohnowane dny přeješe a wšo předewzaće w modlitwje Božej miłosći a lubosći poruči. Naš nawjednik bratr farar Lazar-Bukečanski so jemu podžakowa a tute dny oficielnje wotewrě.

Kóždy džen bu nětko napjelnjeny z rašej nutrnosću, z bibliskim rozpominanjom, přednoskom a swětłowobrazami a ze přednošowanjom žiwjenjeběha hrabja Mikl. Zinsendorfa a sobuzaložerja Ochranowa Křesćana Davida. Móžachmy z tutych wobrazow spóznać, kak lubosć k Zbóžnikej

tež lubosć bratrow zbudži a jich do swjateho njeměra wjedžeše, zo su potom po njewšědnych pućach, kiž běchu jara strašne a daloke, wjesotu powěsć mjez wšelakimi ludźimi rozšěrjeli. Tež wosebity začisć měješe na nas wulkotny přednošk direktora Förstera wo Surinamje. Krasne, pisane swětłowobrazy nam pokazawa swojim pućowanju přez wulke morjo a po tamnym kraju. Měješe nadawk jako zastupjer Ewropskeje bratskeje uny na jich hawle před krótkim založenaj synodze so wobdźělić. Powědaše nam, zo w běhu 230 lět z maleho Ochronowa 800 bratrow a sotrow do Surinamje wučahny, zo bychy tamnym čornucham, kiž jako njewólnicy tam džělachu, ewangelij wo Chrystusu přinjesli.

Tež druhe ludy wšelakeje barby su tam za dželaćerjow přišli a tež jim so w jich reči ewangelij připowědaše. To běše jara čežki nadawk. Zwjeselace je dobre zrozumjenje mjez ludami a rasami. Dobry přikład za druhe kraje z rasowymi problemami. Cyrkwje a šule, wot Ochronowskich bratrow založene, su městna skutkowanja Božeho ducha, kiž lud bohaće zohnuje.

Mějachmy tež skladnosć, něšto wo žiwjenju a skutkowanju poslednjeho bamža Jana XXIII., widjeć a slyšeć. Tež to běše za nas jara wažne a dobre, dokelž je wón tola ekumeniski koncil wołał, kiž chce wšelake polěpsić w zhromadnych skutkach mjez katolikami a ewangelskimi, dokelž běše služobnik lubosće, a lubosć chce zjednoćenje a zrozumjenje a nic hiđu. To wosebje džensa nuznje trjebamy.

Jara zajimawe a aktuelne běchu tež wobrazy z zynkopask ze cyrkwinskeho žiwjenja cyteje Němskeje, haj tež z Lužicy. Můžachmy widjeć a slyšeć, što so w našich wosadach stawa a kak so džěla.

Haj, njemůžu wšak wšitko naspomnić, štož smy w tutych dnjach widěli a slyšeli.

Ale to jedne hišće dyrbbju dodać, kak zhromadne čitanje a rozpominanje swjateho Pisma wo čerpjenju našeho Zbůžnika nam wjele k lepšemu zrozumjenju pomhaše. To wšitko chcyto nam dać nowu lubosć a džakownosć.

Tola njesměm zabyć na čelne zastaranje w tutych dnjach. Běše wšitko derje pripravowane a zarjadowane. Nowy modernje wuhotowany dom za hosći nas každy dzeń znowa přijima a z wuběrnej jědžu nas wokřewi. Běchmy štyri sotry z Bukečanskeje wosady w kwartěrje a nam so wulkotnje spodobaše. Bych Wam wšitkim, lubi čitarjo, tajke krasne dny popřala.

Haj, wutrobnny džak wšitkim, kiž su nam tu tak lubje poslužili, předewšěm lubemu br. superintendentej Wirthej, kiž bohužel mjez nami być njemůžeše, ale wón je tola z br. fararjom Lazarom wšitko tak lubje pripravował. Tež jemu a tohorunja fararjej Albertej wutrobnny „Zaplać Bůh!“

Ale nětk chců swůj list skůnčić a přeju tebi zohnowany přichod k Bohu česći a Serbam k wužitku. Strowju tebe lubje!

Twoja čitarka
M. Pěčowa z Wadec

Ze cyrkwjow swěta

Sydom ewangelskich cyrkwjow na Filipinach, wšo dohromady tři miliony dušow, je so zjednočiło do narodnej cyrkwinskeje rady. Dotalny zwjazk křescanskech cyrkwjow, do kotrehož slyšeše pjec cyrkwjow, je so rozpušćil. Předsyda noweje rady je biskop Isabelo de Los Reyes, kotryž slyša do tak mjenowaneje Njewotwisneje (Aglipayanskeje) cyrkwy. Dale su w nowaj radze zastupjene Cyrkej Chrystusowa, baptisća, dvě metodistiskej cyrkwi, Zjednoćena cyrkej Chrystusowa a Protestantiska episkopalna cyrkej.

Styri cyrkwy na Madagaskarje – Ewangelska cyrkej, Cyrkej Chrystusowa, Cyrkej přecelow a Lutherska cyrkej – su so zjednočiły do rady protestantskich cyrkwjow.

Prezidium Němskeho ewangelskeho cyrkwinskeho dnja we Fuldze je so z wjednistwom Ewangelskeje cyrkwy w Porynskej dojednał, 1965 cyrkwinski dzeń w Kölnje wuhotawać.

Finska synoda je ze 118 přećiwu 5 hlosam wobzamknyła, zo ma so za teologiki we finskej cyrkwi zastojnstwo zarjadować. Wone maja so lektorki mjenować a jim je dowolene, wudželować swj. Bože wotkazanje. – W přichodze budže w Jendźelskej cyrkwi tež žonam bjez ordinacije dowolene, njedželsku Božu službu wotměwać. Bože wotkazanje, křćeńcy, wěrowanja a pohrjebje wostanu pak dale wěc swjćenych měšnikow.

Bamžawe putnikowanje do Palestiny

Wuznamny podawk za katolsku cyrkej běše putnikowanje bamža Pawola VI. do swjateho Kraja, kotrež traješe wot 4. do 6. januara 1964. Bamž wopyta Jeruzalem, Betaniju, Nacaret, Kanu Galilejsku, Kaper-naum, Betlehem, pobu při Genecaretskim jězoru a při Jordanje a na druhich swjatyh městnach, z kotrychž slyša jedyn džěl do Jordanskeje (do arabskeho stata) a tamny do Israela (do židowskeho stata). Bamž bě wjace króć rjekł, zo ma jeho putnikowanje jeno wosobinski a ryzny pobožny charakter, tola wuznam a wuskutk jězby bě wjace hač to.

Bamž bu we woběmaj džělomaj swjateho Kraja jara wutrobnje powitany a to wot křescanow wšelakich wuznacow, wot Židow a wot mohamedanskich. W Jordanskej powita bamža kral Husejn II. a w Israelu tamniši statny prezident Szazar. Najwažniše pak bě, zo so bamž Pawol VI., hlawa romsko-katolskeje cyrkwy, dwójce zetka z Ekumeniskim patriarchom Konstantinopolskim, Athenagorasom, kotryž je načolny dostojnik 350 milionow prawostawnych křescanow. 5. januara přijia Pawol VI. patriarcha Athenagoras na Wolijowej horje. To běše historiske zetkanje, přetož poslednje tajke zetkanje mjez Romom a Byncancom běše w lěće 1439, potajkim před wjace hač 500 lětami. 6. januara wopyta bamž Konstantinopolskeho pa-

triarcha w jeho Jeruzalemskej rezidenciji. W zhromadnym wozjewjenju bamža a patriarcha rěka mjez druhim, zo je tele zetkanje měło stauć mjezsobnemu přibliženju ze zaměřom jedneje jeničkeje křescanskeje cyrkwy na zemi. Bamž měni, zo je to nadžije počatka za zhromadne džělo mjez katolskej a prawostawnej cyrkwy.

Jednota cyrkwjow běše tež tema bamžoweje narěče w Cyrkwi Chrystusoweho naroda w Betlehemje. Wobkedžbowarjo mjenja, zo měješe tale narěč jara chrystocentricki raz (Chrystus je srjedźizna). Bamž Pawol VI. rěčeše wo „wšelakich cyrkwach“ a wo jich zjednoćenju. Při tym praji, zo so njehodži jednota křescanskech cyrkwjow na te wažne dopěć, zo so něchtů swjeho nutřkowneho přeswědčenja wzdá. Do swjeho wotlěčenja z Jordanskeje pošla Pawol VI. tež Ekumeniskej radze cyrkwjow w Geneuje telegram.

Wulki wothlós zbudžichu tež bamžowe słowa wo měrje na swěće. Z Jeruzalema pošla wjace hač 200 statnym a knježerstwowym šefam poselstwo měra, w kotrymž jich napomina, zo bychy so ze wšej mocu za to starali, zo wostanje měr zachowany.

Pawol VI. je přeni bamž, kotryž je z Roma do Palestiny pućował.

Z wosadow

Bart. Swůj zloty kwas woswjećištaj 4. Wulkeho růžka Arnošt Metaš z Bukojny a jeho mandželska Marja rodž. Benšec. Wobaj bęštaj čilaj a strowaj. Bůh luby Knjez njech jimaj dale strowosć a spokojny wječork žiwjenja spočič!

Nosaćicy. Swoje 90. narodniny smědžeše 13. februara luba, swěrna serbska mać Hana Bartušowa w Krapowje swjećić. Bůh Knjez je jej čilosć a strowosć wobradžil hač do wysokkeje staroby. Wulke wjesele za nju je, hdyž smě wona doma k serbskemu Božemu bliđu hić. Bůh daj jej dale swoju milosć!

Poršicy: Cyrkwinska rozprawa 1963. Wukřičilo je so 27 (13) džěci. Konfirmandow bě 24 (7). Wěrowanjow běše 7 (4). Křescanskech pohrjebow bě 25 (19). Ličba wustupow běše 1 (4). Za wankowne misionstwo smy zběrali 1 761,47 hr., w Božich službach 3 300,— hr. a druhe džakne dary 1 620,— hr.

Budyšink: Sakrament swjateje křćency dosta 10 (15) džěci. Konfirmacija 1 (5), wěrowanjow 0 (8), a křescanske pohrjebje smy 7 (11) měli. Ličba darow za zwonkowne misionstwo bě 197,49 hr., w Božich službach 955,— hr. a druhe džakne dary 160,— hr.

W nowym lěće chcemy nowy třeci zwůn za swoju cyrkej wobstarać.

Nakład Domowina. – Wuchadźa z licencu č. 417 nowinskeho zarjada pola předsydy ministerskeje rady NDR jónkróć za mēšac. – Rjaduje Konwent serbskich ewangelskich duchownych. – Hlowny zamōwity redaktor: superintendent Gerhard Wirth – Njeswaćidlski. – Čisć: III-4-9, Nowa Doba, čisćernja Domowiny w Budyšinje.